

NUORTEN
SUOMI

NUORTEN
AKATEMIA

Nuva ry

Kohti nuorten hyvinvointialueita

Hankkeen tuotokset ja tulokset

Saatesanat

Kokemus osallisuudesta lisää hyvinvointia, turvallisuutta, uskoa tulevaisuuteen ja omiin mahdollisuuksiin. Kohti nuorten hyvinvointialueita -hankkeessa edistettiin nuorten osallisuutta hyvinvointialueilla kolmen vuoden ajan.

Hankkeessa toimittiin hyvinvointialueiden tarpeita kuullen ja vahvasti yhteistyössä. Sparrattiin hyvinvointialueiden osallisuudesta vastaavia työntekijöitä ja päättäjiä, rakennettiin verkostoja, koulutettiin nuoria ja aikuisia sekä järjestettiin menetelmäkokeiluja. Hankkeen loppuvaiheessa pyrittiin erityisesti vahvistamaan yhteyksiä pysyvien toimijoiden välillä niin hyvinvointialueiden välillä kuin alueiden sisällä sekä levittämään ja juurruttamaan hyviä käytäntöjä nuorten osallisuuden edistämiseksi.

Kolmen vuoden aikana nuorten osallisuus hyvinvointialueilla on ottanut isoja harppauksia eteenpäin ja lähes tyhjästä on luotu monenlaisia toimivia käytäntöjä. Osallisuus vaatii kuitenkin pitkäjänteistä kehittämistä ja riittäviä resursseja. Tähän raporttiin on koottu hankkeen tuloksia ja suosituksia. Linkit johdattavat materiaaleihin, joista toivomme olevan hyötyä vielä pitkään tulevaisuudessakin!

Kohti nuorten hyvinvointialueita

- Nuorten Akatemian, Suomen Nuorisovaltuustojen Liiton ja Nuorten Suomen yhteinen valtakunnallinen hanke keväästä 2022 maaliskuun loppuun 2025
- Tavoitteena nuorten osallisuuden edistäminen hyvinvointialueilla
- Rahoittajana opetus- ja kulttuuriministeriö
- [Lue lisää hankkeesta](#)

KOHTI
NUORTEN
HYVINVOINTI-
ALUEITA

Miksi nuoret täytyy huomioida erityisryhmänä?

Nuorille sopivat eri menetelmät

Nuorten elämä on erilaista kuin aikuisten, eikä nuorille aina sovi samanlaiset osallistumis- ja vaikuttamiskeinot.

Nuorten osallistuminen vaatii tukea

Nuoret vielä opettelevat vaikuttamista ja osallistumista, esim. nuorisovaltuusto tarvitsee osaavan ohjaajan.

Nuorten ääni ei kuulu vaaleissa

Nuoret ovat myös aliedustettuina aluevaltuustoissa.

Nuorten osallisuuteen panostaminen on investointi, joka kantaa pitkälle tulevaisuuteen.

PARANTAA PALVELUIDEN LAATUA

Kun palveluita kehitetään yhdessä nuorten kanssa, palvelut vastaavat paremmin tarpeeseen ja nuoret sitoutuvat niihin paremmin.

LISÄÄ ALUEEN ELINVOIMAA

Merkityksellinen osallistumisen kokemus kiinnittää nuoria vahvemmin alueelle sekä lisää alueen elinvoimaa ja pitovoimaa.

ENNALTAEHKÄISEE SYRJÄYTYMISTÄ

Osallisuus vähentää syrjäytymistä. Kuulluksi tuleminen ja mahdollisuus vaikuttaa tukevat nuoren hyvinvointia ja turvallisuuden tunnetta.

Menetelmien kehittäminen ja levittäminen

Nuorten kuulemisen menetelmäkokeilut

Hankkeessa tehtiin useampia menetelmäkokeiluja vuosien aikana yhdessä hyvinvointialueiden kanssa. Menetelmäkokeiluilla on tavoitettu satoja nuoria ympäri Suomea.

- Viisi Erätauko-keskustelua Etelä-Savossa, Itä-Uudellamaalla ja Kanta-Hämeessä
- Neljä Digiraatia Pohjois-Savossa, Etelä-Pohjanmaalla, Etelä-Karjalassa ja Kanta-Hämeessä
- Neljä Hyvinvointia!-peiliä Pohjois-Savossa, Kanta-Hämeessä, Lapissa ja Kymenlaaksossa
- Kolme Nuorisofoorumia Pirkanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla
- Kaksi Vaikuta!-teemapäivää Pohjois-Savossa
 - Hyvinvointialueet ovat olleet mukana myös Vaikuta!-teemapäivissä esimerkiksi työpajaa pitämässä yhteensä 11 kertaa
- Kaksi nuorten työpajaa kohtaamisesta Varsinais-Suomessa
- Kaksi Waldo-sarjakuvatyöpajaa Kanta-Hämeessä ja Keski-Suomessa

KOHTI
NUORTEN
HYVINVOINTI-
ALUEITA

Nuorten kotikentällä – jalkautumisen malli

Hankkeen aikana kehitettiin nuorilta tulleen toiveen pohjalta uusi jalkautumisen toimintamalli, jonka tavoitteena on tasavertaisempi kohtaaminen ja rakentava vuoropuhelu nuorten ja aikuisten kesken. Toimintamallissa päättäjät tai viranhaltijat jalkautuvat nuorille tuttuihin paikkoihin, kuten kouluihin ja nuorisotiloille, pelaamaan ja keskustelemaan nuorten kanssa.

Päättäjien ja nuorten jalkautumisia järjestettiin 12 kuudella eri hyvinvointialueella. Toimintamallia varten kehitettiin kuvakortit ja Huojuva torni -peli, joita annettiin hyvinvointialueille maksutta.

Nuorten ja päättäjien kohtaamisista järjestettiin myös keskustelu SuomiAreenassa – katso tallenne!

KOHTI
NUORTEN
HYVINVOINTI-
ALUEITA

Aluevaalipeli nuorille

KOHTI
NUORTEN
HYVINVOINTI-
ALUEITA

Hankkeessa haluttiin tukea nuorten äänestysaktiivisuutta ja vaalitietoisuutta Aluevaalit 2025 -pelillä. Peliä kehitettiin niin nuorisovaltuutettujen kuin osallisuustyöntekijöiden kanssa.

Pelin tarkoituksena oli tarjota nuorille tietoa hyvinvointialueista ja aluevaaleista, niihin liittyvistä käytännöistä sekä äänestysprosessista. Pelin tarkoitus oli olla ennen kaikkea informatiivinen, mutta myös kannustaa nuoria vaikuttamaan ja tuomaan omia mielipiteitä esiin.

Pelin ympärille luotiin 45 minuutin mittainen oppituntikonaisuus, jota pystyi hyödyntämään opetuksessa. Aluevaalit 2025 -peli oli osa Nuorisola ry:n koordinoimaa Poliittikkaviikkoa.

Peli tehtiin jokaiselle hyvinvointialueelle omana pelinä, jolloin alueet pystyivät hyödyntämään pelin tuloksia tulevaisuudessa.

Menetelmäpakki

Hankkessa tehty menetelmäpakki on luotu hyvinvointialueille nuorten osallisuuden edistämiseen ja nuorilähtöiseen kehittämiseen. Menetelmäpakkiin on kerätty menetelmät, joita on hyödynnetty Kohti nuorten hyvinvointialueita -hankkeen toiminnassa.

Menetelmät on jaoteltu sen mukaan, painottuuko niissä syvällinen tieto pieneltä osallistujajoukolta vai keräävätkö ne kevyempää tietoa laajemmalla joukolta ja ovatko ne suunnattu kasvokkaiseen vai digitaaliseen osallistumiseen.

Tutustu menetelmäpakkiin täällä: bit.ly/KNH-menetelmapakki

Digiraadit

Hyvinvointia!-peli

Tilaisuuksia ja tapahtumia

Vaikuta!-teemapäivät

Nuorisofoorumi

Waldo-sarjakuvatyoöpaja

Erätauko-keskustelut

Nuorten ja päättäjien tapaamiset

Jalkautumista ja työpajoja

Turvallisuutta!-peli

Kampanjat ja tempaukset

Mikä vituttaa? -illat

Samaa vai eri mieltä?

Koulutuksia ja työpajoja

Alueellisten nuorisovaltuustojen koulutuksia ja työpajoja sekä valtakunnallisia tapahtumia

Alueellisten nuorisovaltuustojen koulutusten ja työpajojen tavoitteena on ollut lisätä nuorten vaikuttamisosaaamista ja auttaa hahmottamaan, miten hyvinvointialueilla ja alueellisessa nuorisovaltuustossa voi vaikuttaa. Tärkeää on ollut myös ryhmähengen ja innostuksen kasvattaminen. Porukalla on konkreettisesti suunniteltu toimintaa ja pohdittu yhdessä, mihin ja miten hyvinvointialueella voisi edistää nuorten hyvinvointia ja osallisuutta.

- Hankkeen aikana pidettiin nuorisovaltuustoille 28 koulutusta.
- Lisäksi järjestettiin 3 valtakunnallista tapahtumaa.
 - Nuorten hyvinvointialueiden tulevaisuus -tapahtumassa nuoret kuulivat asiantuntijoiden alustuksia ja pohtivat työpajoissa nykytilannetta, visioivat tulevaisuutta sekä ideoivat ratkaisuja hyvinvointialueiden ajankohtaisista teemoista.

Työpajoja ja webinaareja päättäjille ja viranhaltijoille

Hyvinvointialueiden päättäjille suunnattuja työpajoja järjestettiin Keski-Suomessa, Pohjanmaalla ja Satakunnassa.

Aluevaltuutetuille suunnattuja kaikille avoimia valtakunnallisia webinaareja järjestettiin kolmen vuoden aikana yhteensä seitsemän eri aiheista: asukasosallisuus, asiakasosallisuus, osallisuus ja mielenterveys, nuorten vaikuttamismahdollisuudet, osallisuuden merkitys, osallisuuden tilannekuva, osallisuus ja lastensuojelu. Lisäksi erityisesti sote-työntekijöille järjestettiin kohtaamistaitoihin keskittyvä Kohtaa meidät -webinaari.

Suurin osa webinaareista tehtiin yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa, kumppaneina Mieli ry, Diakonissalaitoksen Nuorten Ohjelma, Moniheli ry, Seta ry, Vamlas, Sakki ry, Lukiolaisten liitto, Sitra, Pesäpuu ry, SOILA-koordinaatiohanke, THL:n Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke – Sokra sekä Kansallinen lapsistrategia.

Kohtaa meidät

**nuorten ajatuksia sosiaali- ja
terveyspalveluista**

Toimintamalli Kouluterveyskyselyn tulosten käsittelyyn

Kohti nuorten hyvinvointialueita -hanke ja THL loivat yhdessä toimintamallin kouluterveyskyselyn tulosten käsittelyyn ja hyödyntämiseen nuorten kanssa.

Nuva ry:n aktiivipäivillä syksyllä 2023 toimintamallia käsiteltiin yhdessä kuntien nuorisovaltuustojen ohjaajien kanssa ja luotiin suunnitelmia miten paikallinen nuorisovaltuusto voi parantaa nuorten hyvinvointia yhdessä alueellisen nuorisovaltuuston kanssa.

Keväällä 2024 järjestettiin yhdessä Kanta-Hämeen hyvinvointialueen kanssa tilaisuus, johon tuotiin yhteen alueen nuoria, päättäjiä ja viranhaltijoita yhdessä keskustelemaan päihteisiin, mielenterveyteen, elintapoihin ja opiskelijahuoltoon liittyvistä tuloksista ja ideoimaan yhdessä ratkaisuja niihin liittyen.

Kolme keskustelumallia Kouluterveyskyselyn hyvinvointialuekohtaisten tulosten käsittelyyn nuorisovaltuuston / nuorten kanssa

Osallisuutta pelastustoimille

Pelastustoimille kehitettiin Kohtaamisesta osallisuuteen –koulutus ja se pidettiin Länsi-Uudenmaan, Satakunnan, Varsinais-Suomen, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan alueiden toimijoille. Lisäksi hanke oli mukana kouluttamassa valtakunnallisilla turvallisuusviestijöiden opintopäivillä.

Pelastustoimille tehdyissä koulutuksissa nousi tarve käytännön työkaluun nuorten kuulemiseksi. Yhtenä uutena menetelmäkokeiluna onkin rakennettu turvallisuusaiheista peliä niin nuorten kuin pelastustoimien ammattilaisten kanssa.

Peliä on testattu muun muassa Etelä-Pohjanmaan nuorisovaltuuston järjestämässä nuorisofoorumissa, jossa teemana oli turvallisuus.

”Kohtaamisesta osallisuuteen –koulutus oli aivan erinomainen. Saimme konkreettisia vinkkejä nuorten kohtaamiseen ja heidän näkökulmiensa huomioimiseen pelastuslaitoksen työssä. Nuorten kohtaamisen lisäksi koulutus antoi myös yleisemmällä tasolla ”työkaluja” vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Koulutukseen sisältyneet harjoitukset ja keskustelut kytkeytyivät suoraan omaan työhömmme. Päivä oli hyvin suunniteltu ja toteutettu, ja sen jälkeen jäi tosi vahva tunne, että tämä oli todella hyvin käytettyä aikaa. Suosittelemme lämpimästi koulutusta kaikille, jotka haluavat oppia lisää osallisuudesta ja kehittää vuorovaikutustaan nuorten kanssa!”

–Koulutuksen tilannut pelastustoimen ammattilainen

Yhteistyötä ja verkostojen luomista

Nuorten hyvinvointialue -verkosto

Nuorten hyvinvointialue -verkostossa oli mukana noin 70 jäsentä ja siinä oli edustettuna kaikki hyvinvointialueet. Verkostossa oli hyvinvointialueilta mukana sekä suoraan nuorten parissa toimivia työntekijöitä että johtavammassa asemassa toimivia viranhaltijoita. Lisäksi verkostossa oli mukana muun muassa maakuntaliittojen henkilöstöä ja järjestöedustajia yhteistyön vahvistamiseksi.

Verkosto kokoontui yhteensä 23 kertaa niin etänä kuin kasvokkain yhteen. Tapaamisissa oli asiantuntijapuheenvuoroja, työpajatyöskentelyä, vertaistukea ja käytäntöjen jakamista.

Verkostolle luotiin materiaalipankki, jossa oli tapaamisten esitykset sekä hankkeen tai yhteistyötahojen tuottamaa materiaalia.

Hankkeen päättymisen jälkeen verkosto jatkaa toimintaa osana hyvinvointialueiden kansallista osallisuusverkostoa. Verkostossa nuorten osallisuuden teemat ovat vuosittain yhtenä aiheena.

KOHTI
NUORTEN
HYVINVOINTI-
ALUEITA

Nuorisovaltuustojen puheenjohtajistoverkosto

Nuorten toiveesta syntynyt puheenjohtajien verkosto kokoontui säännöllisesti oppimaan ja antamaan vertaistukea toisilleen. Tapaamisten teemoina oli muun muassa edustuspaikat toimielimiin, viestintä ja alueen nuorten näkemysten kuuleminen. Myös vierailijapuheenvuoroja kuultiin esimerkiksi EHYT ry:ltä.

Verkosto kokoontui 11 kertaa hankkeen aikana. Tapaamisten lisäksi verkosto kävi keskustelua whatsapp-ryhmässä.

Hankkeen päättymisen jälkeen verkosto jatkaa toimintaa kuntien nuvien puheenjohtajien kanssa yhdessä Nuva ry:n koordinoimana.

KOHTI
NUORTEN
HYVINVOINTI-
ALUEITA

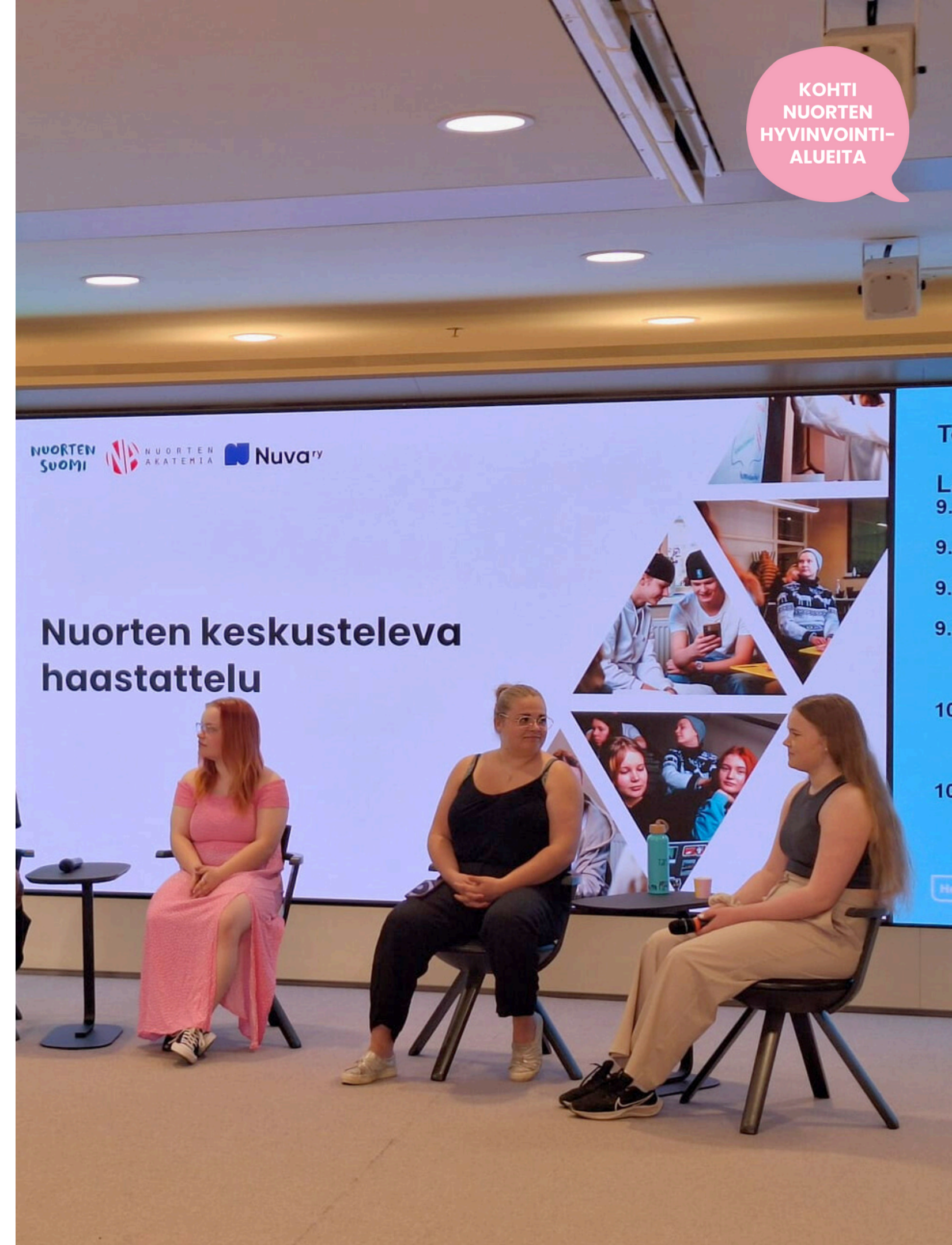
Yhteyksien luomista

Vakiintuneempien verkostojen rakentamisen lisäksi hankkeessa on myös muilla tavoin luotu yhteyksiä ja tuotu eri toimijoita yhteen, jotta yhteinen työ nuorten osallisuuden eteen jatkuu myös hankkeen jälkeen.

Esimerkiksi nuorisotyön ja hyvinvointialueiden ammattilaisia on yhdistetty niin yhteystietojen välittämällä kuin monialaisen yhteistyön seminaarin järjestämällä.

Hankkeessa myös järjestettiin tilaisuuksia yhteistyössä mm. Sitran, STM:n, Helsingin kaupungin ja useiden järjestöjen kanssa. Hankkeen päätteeksi järjestettiin Nuorten osallisuus hyvinvointialueilla -seminaari yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa.

KOHTI
NUORTEN
HYVINVOINTI-
ALUEITA

Monialaisen yhteistyön seminaaripilotit

Viimeisenä hankevuonna panostettiin nuorten palveluiden monialaisen yhteistyön kehittämiseen yhteistyössä Kuntaliiton Ysipykälä-hankkeen kanssa. Hanke on ollut apuna järjestämässä monialaisen yhteistyön seminaaripilotteja Päijät-Hämeessä, Varsinais-Suomessa ja Etelä-Savossa.

Lisäksi yhdessä Kuntaliiton Ysipykälä -hankkeen ja nuorisotyön aluekoordinaattoreiden kanssa tuotettiin opas seminaaripilottien opeista. Opas esiteltiin webinaarissa helmikuussa 2025.

Tutustu oppaaseen täällä: kuntaliitto.fi/julkaisut/2025/2301-toiminnalliset-monialaisen-yhteistyon-seminaarit

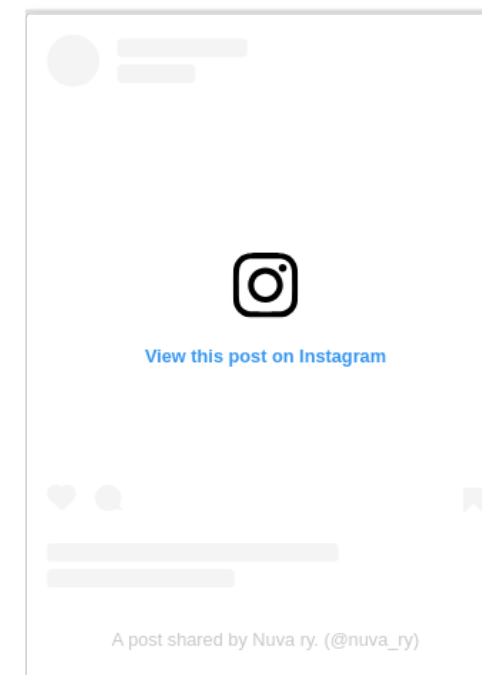
Viestintää ja vaikuttamistyötä

Videoita nuorille ja aikuisille

Hankkeessa pyrittiin viestimään selkeästi hyvinvointialueuudistuksesta ja osallisuuden merkityksestä tekemällä videoita yhdessä nuorten kanssa.

Nuorille tehtiin kaksi erilaista videota hyvinvointialueista ja aikuisille kaksi videota nuorten osallisuuden edistämisestä ja sen tärkeydestä.

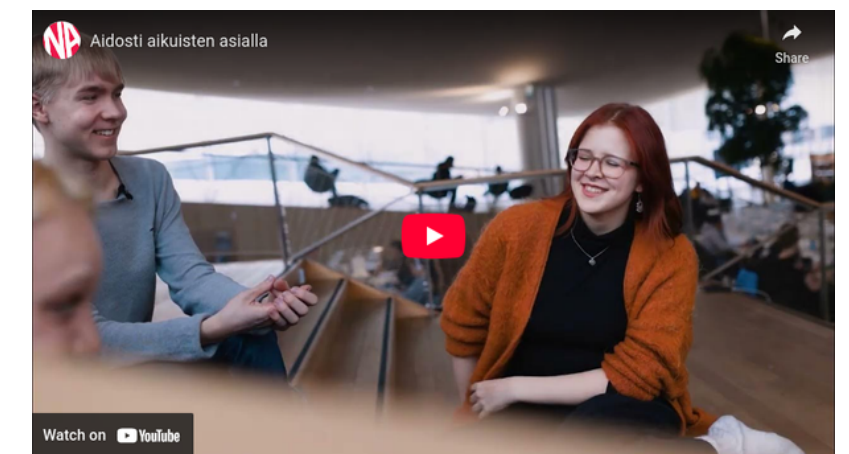
Videoita on katsottu tuhansia kertoja.

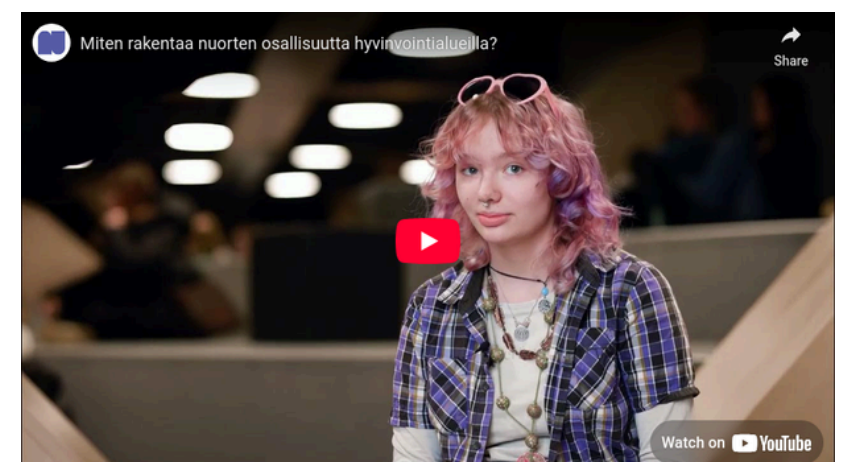
<https://www.instagram.com/reel/CnoRt0FBrEg/>

<https://www.youtube.com/watch?v=vjQdnN2uwBU>

<https://www.youtube.com/watch?v=wF4FZYlw5fU>

<https://www.youtube.com/watch?v=ilOEOvn9PzA>

Vaikuttamistyötä

Hankkeessa pidettiin 21 alustusta nuorten osallisuudesta aluevaltuustoille, lautakunnille ja valtuustoryhmille sekä aluehallitusten puheenjohtajien, aluevaltuustojen puheenjohtajien ja hyvinvointialuejohtajien verkostoille.

Lisäksi tavattiin erikseen ministereitä sekä aluevaltuustojen puheenjohtajia ja keskusteltiin osallisuuden edistämisestä hyvinvointialueilla.

Hankkeessa tuotettiin myös valtuustoaloitepohjia aluevaltuutettujen hyödynnettäväksi. Valtuustoaloitepohjat löytyvät täältä.

Hankkeessa myös kirjoitettiin useita mielipidekirjoituksia ja blogitekstejä nuorten osallisuudesta.

KOHTI
NUORTEN
HYVINVOINTI-
ALUEITA

Lukijoilta

Jääkö osallisuus jälleen asiaksi, joka hoidetaan sitten joskus myöhemmin?

Turun Sanomat
4.5.2023 3.00

Milla Lamminsivu, Ella Rouhe & Laura Saartoala: Resursseja, asennetta ja konkreettisia tekoja – niistä on nuorimyönteiset hyvinvointialueet tehty

BLOGIT — 2.11.2023

Nuoret huomioidaan vaihtelevasti hyvinvointialueiden osallisuusohjelmissa

Nuoria kuunneltava hyvinvointialueilla

Nuorilla on kirjoittajien mukaan halua olla mukana ideoimassa ratkaisuja ja päättämässä sote-palveluista ja pelastustoimesta. Osallistaen rakennamme parempia hyvinvointialueita nuorille ja kaikille muillekin asukkaille.

Hyviä kohtaamisia nuorten kotikentällä

Aluevaltuutetuilla on oiva tilaisuus edistää nuorten osallisuutta

Digiraati apuna nuorten kuulemisessa – lue opit hyvinvointialueiden kokeiluista

Tiedon tuottamista ja kokoamista

Hankkeessa myös koottiin yhteen nuorten viestejä ja levitettiin tietoa nuorten osallisuudesta hyvinvointialueiden hyödynnettäväksi.

Nuvaselvitys

Nuorisovaltuustoselvitys kokoaa ajantasaista tietoa nuorisovaltuustojen vaikuttamismahdollisuuksista ja toimintaedellytyksistä.

Kohti nuorten kohtaamista

Digiraatien loppulausumista tehty kooste nuorten toiveista ja näkemyksistä löytyy täältä.

Nuorten osallisuuden tilannekuva

Hankkeen analyysi nuorten osallisuuden tilannekuvasta hyvinvointialueilla löytyy täältä.

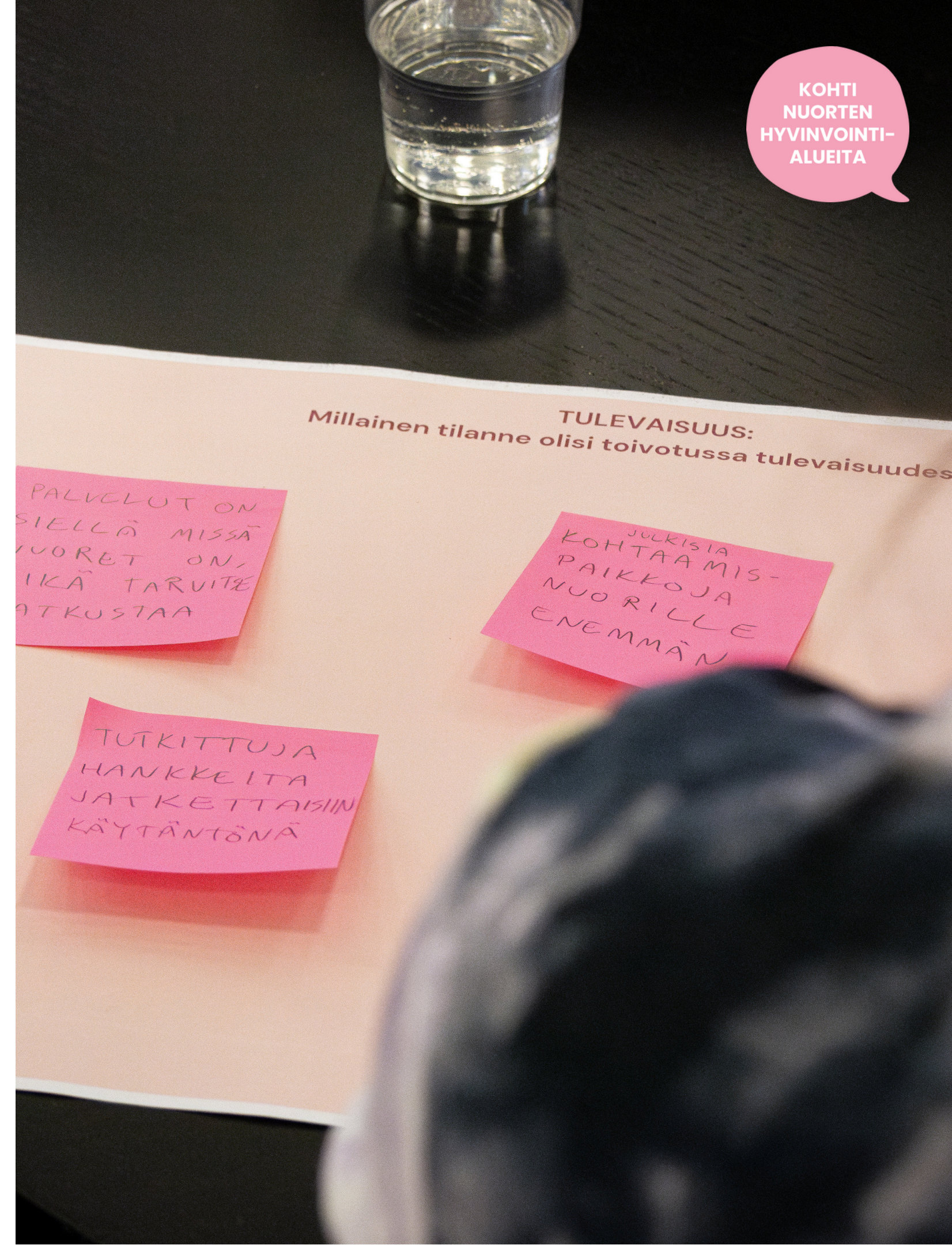

Materiaaleja nuorisovaltuustojen tueksi

- Timanttisen alun resepti
- Kummitoiminnan vinkkilista
- Esittelijän vinkkilista
- Miten yhdistää toimikaudet
- Nuorisovaltuustomyönteinen hyvinvointialue -sertifikaatti (Nuva ry järjestää haun vuosittain keväällä)
- Nuva ry materiaalipankki

Nuorisovaltuutettujen ja nuvien tukiaikuisten toiveesta hankkeessa myös tuotettiin hyvinvointialueille yhteensä 10 tukilausuntoa, joilla pyrittiin parantamaan nuorisovaltuustojen toimintaedellytyksiä. Jatkossa tukilausuntoja voi pyytää Nuva ry:ltä.

KOHTI
NUORTEN
HYVINVOINTI-
ALUEITA

Viestejä nuorilta

"On erikoista pohtia, mitkä on nuorten kysymyksiä, koska eihän me puhuta keski-ikäisten kysymyksistä."

"--Netti ja somealustat ovat mahtavia, mutta pitää myös jalkautua. Kun tulee kysely sähköpostiin, niitä tulee paljon, eikä aina jaksata vastata. Varsinkin, jos se on yli kaksi sivua. Pitää olla myös turuilla ja toreilla, esimerkiksi nuorisotiloilla--"

"[Lautakunta] on ollut pelottava paikka, mutta aikuisten asenne rohkaisi. Muistan puheenjohtajan, joka oli lämminhenkinen ja huokui ymmärtävyyttä."

Oivalluksia aikuisilta

“Tehdään vielä paremmin näkyväksi palvelujen sisällä, jos on tehty muutos vaikka palautteen perusteella.”

“Nuoruutta ei voi museoida – pienikin päivitys nuoria kohtaamalla on hyväksi kaikkiin omiin toimintoihin ja etenkin ajatuksiin.”

“Selkeät ja turvalliset väylät ovat tärkeitä nuorten osallistamiseksi hyvinvointialueella. Ei puhuta päättäjien slangia, vaan selkeää suomen kieltä. Ihan sama mitä sanon, jos kukaan ei ymmärrä sitä. Tärkeää on luonteva ja turvallinen ilmapiiri, jotta nuori voi ilmasta mielipiteensä.”

Kiitokset yhteistyöstä!

Ella Kankaanranta
Projektipäällikkö
Nuorten Akatemia

Milla Lamminsivu
Alueellisen osallisuuden asiantuntija
Nuva ry

Sara Nyman
Alueellisen osallisuuden asiantuntija
Nuva ry

Laura Mäkäläinen
Osallisuuden asiantuntija
Nuorten Suomi